TROND MOHN STIFTELSE

Årsberetning 2021

I Stiftelsens formål

Trond Mohn stiftelse, som inntil 2019 hadde navnet Bergens forskningsstiftelse, ble opprettet i 2004 etter en donasjon fra Trond Mohn.

Stiftelsen har som allment formål å støtte forskning og forskningsfremmende tiltak ved Universitetet i Bergen og Helse Bergen HF, herunder også forskning i skjæringsfeltet mellom basalforskning og klinisk medisinsk virksomhet. Den kan også støtte forskning og forskningsfremmende tiltak ved andre forskningsutførende institusjoner i Norge i samarbeid med institusjoner lokalisert i Bergen.

I årene etter oppretting har kapitalen i stiftelsen økt betydelig, først og fremst som følge av nye donasjoner fra Trond Mohn, Marit Mohn og Frederik Mohn, og som følge av at de tre stiftelsene Bergens forskningsstiftelse, Bergens medisinske forskningsstiftelse og Frank Mohns Stiftelse fusjonerte i 2014.

II Kapital

Årets aktivitetsregnskap er gjort opp med et overskudd på 134 mill. kroner. Ved utgangen av 2021 er stiftelsens totalkapital 2.830 mill. kroner og egenkapitalen er 2.311 mill. kroner.

Styret i Trond Mohn stiftelse vedtar årlig en investeringsstrategi i tråd med stiftelsens overordnede og langsiktige formål. Kapitalforvaltningen gjøres av stiftelsens egne ansatte. Kapitalen er plassert i verdipapirmarkedet, i hovedsak i likvide posisjoner. For å motvirke risikoen som følger av verdisvingninger i finansmarkedene er det lagt til grunn en bred diversifisering i investeringsstrategien, både med hensyn til aktivaklasser og antall posisjoner innenfor den enkelte aktivaklasse.

Per 31.12.21 er bokført verdi av stiftelsens investeringer i aksjer og verdipapirer 2.724 mill. kroner. Virkelig verdi er vurdert å være noe høyere, 3.033 mill. kroner, da det i regnskapene er lagt til grunn det laveste av anskaffelseskostnaden og virkelig verdi. I 2021 oppnådde stiftelsen en avkastning på 350 mill. kroner på kapitalen (basert på markedsverdi), og dette tilsvarer 12,0%. Referanseindeksen tilsa en avkastning på 7,1%.

Stiftelsen har et langsiktig perspektiv, og tildelinger blir finansiert av avkastningen på stiftelsens kapital. Utdelingsprofilen justeres i tråd med hvordan den langsiktige avkastningen utvikler seg over tid.

1.308 MNOK
tildelt totalt
191
prosjekter

III Tildelinger

Stiftelsens viktigste oppdrag er å omsette stifters intensjoner og pengegaver til gode satsinger på forskning og forskningsfremmende virksomhet - til beste for det samfunnet som i neste omgang skal nyte godt av forskningsvirksomheten.

TMS vektlegger å ha gode tildelingsprosesser, og alle satsinger skal være prioritert av ledelsen i mottagende institusjon. Stiftelsen har et vitenskapelig rådgivende utvalg, sammensatt av anerkjente fagpersoner. I arbeidet med å vurdere søknader benytter stiftelsen seg av internasjonalt anerkjente forskere innen fagfeltene som søknadene dekker. I 2021 fikk stiftelsen bistand fra 71 slike uavhengige eksperter.

Per 31.12.2021 er det tildelt totalt 1.308 mill. kroner fordelt på 191 prosjekter og en øremerket gave på 250 mill. kroner er stilt til disposisjon til Helse Bergen. Av dette er 1.041 mill. kroner utbetalt. Stiftelsens prosjektgjeld er 517 mill. kroner, og av dette er 370 mill. kroner kortsiktig prosjektgjeld som kan komme til utbetaling i løpet av 2022.

I 2021 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med 95 mill. kroner til 10 nye prosjekter. I tillegg til dette kommer tildelinger til 8 prosjekter som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2022, med totalt 58 mill. kroner.

I tillegg til gavene fra TMS, bidrar også mottakerinstitusjonene med egne midler og ressurser til prosjektene.

Tildelingene er konsentrert om flerårige kompetanseprosjekter og tematiske forskningssatsinger, samt midler til infrastruktur for forskning. For komplett oversikt over årets tildelinger vises det til note 8 i årsregnskapet.

Kompetansebygging

Stiftelsen har helt siden den ble etablert satset på kompetansebygging ved Universitetet i Bergen (UiB) og Helse Bergen (HB), og har i samarbeid med disse etablert programmer som skal fremme rekruttering av fremragende forskere til Bergen og bygge fremragende fagmiljøer.

Stiftelsens største satsing er TMS Starting Grant. Programmet lyses ut årlig og omfatter alle fagområder ved Universitetet i Bergen.

I 2021 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med:

- ***9,9 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Willem van der Bilt, UiB og prosjektet Glimt av fortiden inn i et varmere og våtere fremtidig Arktis.***
  Fagfelt: Klimaforskning
- ***7,3 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Erlend Grong, UiB og prosjektet Geometri og sannsynlighet med begrensninger (GeoProCo).***
  Fagfelt: Matematikk
- ***9,6 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Salwa Suliman, UiB og prosjektet Immunstyrt vevsregenerasjon: utnyttelse av regulatoriske T-celler for å øke effekten av mesenchymal stamcelle basert beinregenerasjon.***
  Fagfelt: Stamcelleforskning

Med tildelingene som er vedtatt og kontraktsfestet i 2021 har stiftelsen tildelt Universitetet i Bergen totalt 332 mill. kroner til 44 unge forskere gjennom dette rekrutteringsprogrammet.

I tillegg til dette kommer tildelingsvedtak for 29,8 mill. kroner som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2022:

- ***10 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Carina Strell, UiB. Hun skal forske på tidlig brystkreft.***
  Fagfelt: molekylær patologi

Willem van der Bilt

Carina Strell

Erlend Grong

Mali Huseby Rosnes

Salwa Suliman

Suzette Flantua

- *9,9 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Suzette Flantua, UiB. Hun skal forske på alpin biologi.*
  Fagfelt: terrestrisk økologi

- *9,8 mill. kroner over fire år til TMS Starting Grant til Mali Huseby Rosnes, UiB. Hun skal forske på resirkulerbare katalysatorer for produksjon av bærekraftig plast.*
  Fagfelt: uorganisk kjemi og katalyse

Kompetansebygging er også sentralt i flere av de tematiske satsingene, eksempelvis matematikk, se etterfølgende omtale av dette.

Frem til 2015 tildelte stiftelsen 70 mill. kroner til et treårig rekrutteringsprogram for medisinsk forskning ved UiB, og i 2015 ble det tildelt 68,5 mill. kroner til UiB og program for rekruttering av toppforskere til Universitetet i Bergen (”Toppforskprogrammet”). UiB har ved hjelp av dette rekruttert fem senior internasjonale toppforskere til Bergen og hver av disse har fått en startavtale over fem år og har etablert et toppforskerteam ved UiB.

foto: Melanie Burford og Helge Skodvin

Tematiske satsinger

Stiftelsen støtter også forskning, rekruttering og kompetansebygging innenfor tematiske områder. De nyeste satsingene er innen dyphavsforskning, hjerneforskning, antibiotikaresistens (AMR), regenerativ medisin, pandemiforskning (Covid-19) og matematikk.

Stiftelsen har i 2021, i samarbeid med mottaker-institusjonene, forpliktet seg til å bidra med midler til følgende satsninger:

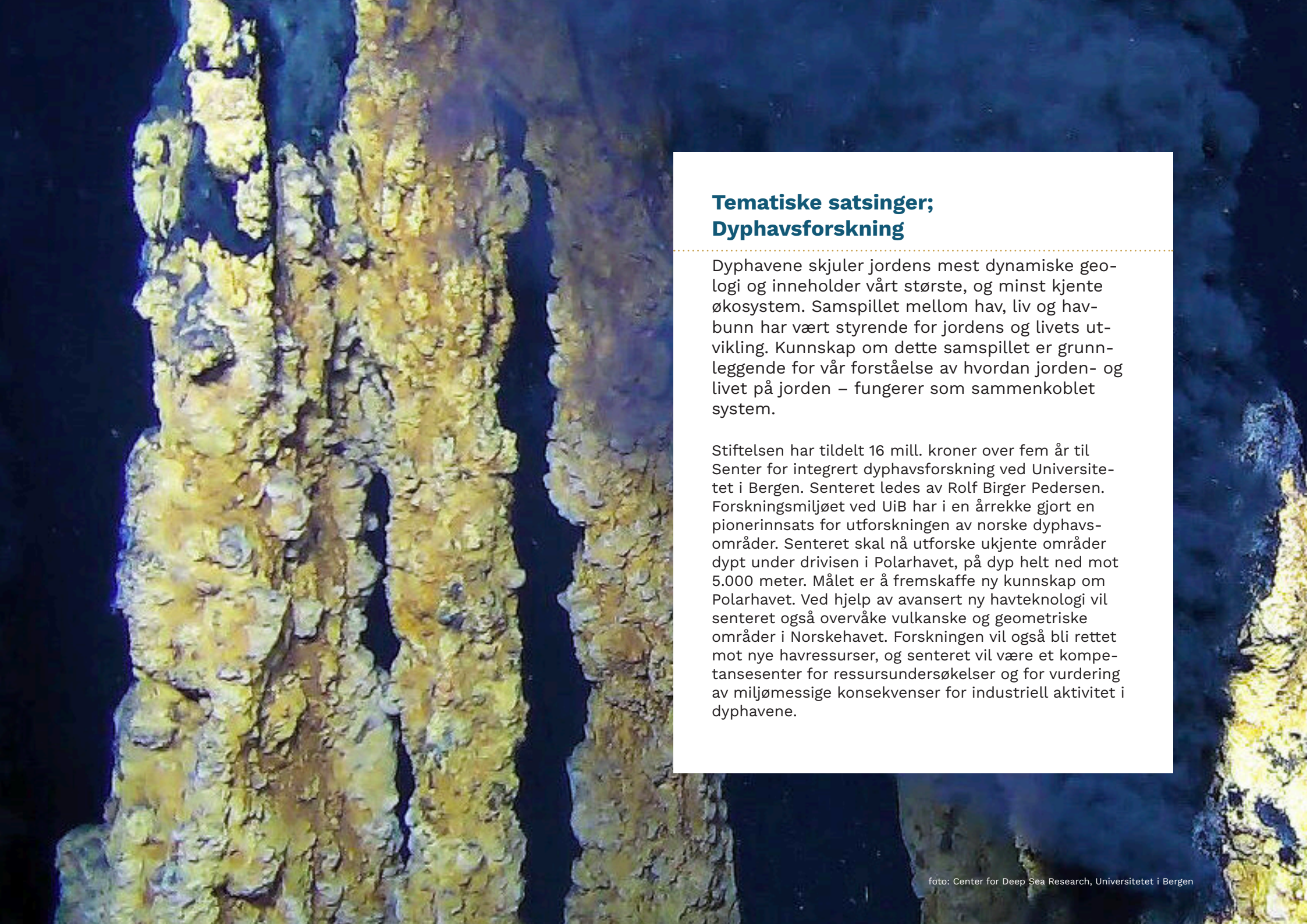

Tematiske satsinger; Dyphavsforskning

Dyphavene skjuler jordens mest dynamiske geologi og inneholder vårt største, og minst kjente økosystem. Samspillet mellom hav, liv og havbunn har vært styrende for jordens og livets utvikling. Kunnskap om dette samspillet er grunnleggende for vår forståelse av hvordan jorden- og livet på jorden – fungerer som sammenkoblet system.

Stiftelsen har tildelt 16 mill. kroner over fem år til Senter for integrert dyphavsforskning ved Universitetet i Bergen. Senteret ledes av Rolf Birger Pedersen. Forskningsmiljøet ved UiB har i en årrekke gjort en pionerinnsats for utforskningen av norske dyphavsområder. Senteret skal nå utforske ukjente områder dypt under drivisen i Polarhavet, på dyp helt ned mot 5.000 meter. Målet er å fremskaffe ny kunnskap om Polarhavet. Ved hjelp av avansert ny havteknologi vil senteret også overvåke vulkanske og geometriske områder i Norskehavet. Forskningen vil også bli rettet mot nye havressurser, og senteret vil være et kompetansesenter for ressursundersøkelser og for vurdering av miljømessige konsekvenser for industriell aktivitet i dyphavene.

foto: Center for Deep Sea Research, Universitetet i Bergen

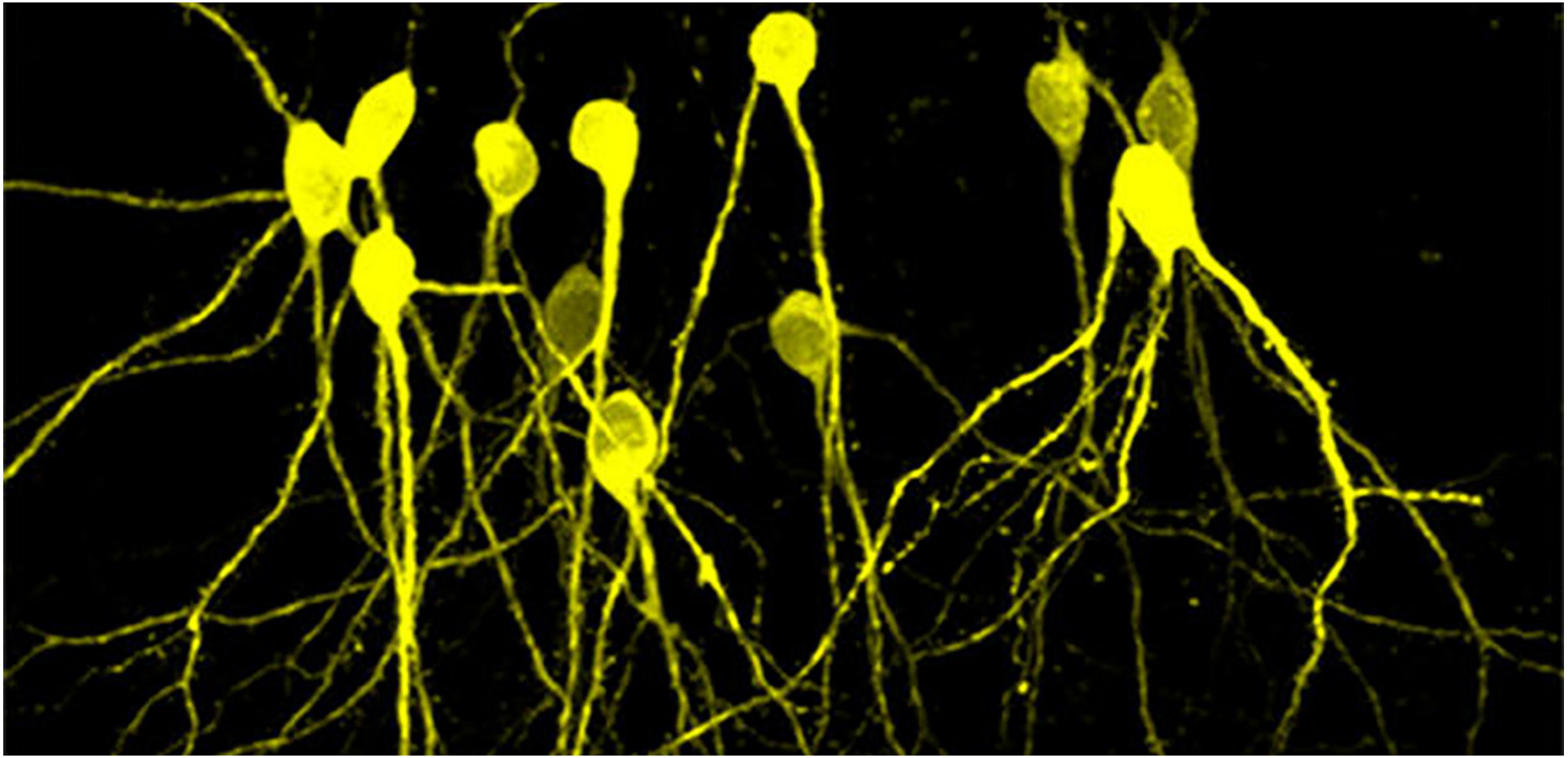

Tematiske satsinger; Hjerneforskning

Å forstå hjernen er en av de største utfordringene innen vitenskapen i dag, også med tanke på at en av tre europeere vil få et hjernerelatert problem eller sykdom i løpet av livet. Universitetet i Bergen og NTNU har gått sammen om å opprette Mohn forsknings-senter for hjernen.

foto: dr. Sergei Baryshnikov

I 2021 har stiftelsen forpliktet seg til å bidra med:

- ***25 mill. kroner over fem år. Senteret ledes av Clive Bramham ved UiB og Edvard Moser ved NTNU.***

Gjennom forskningssamarbeidet vil man identifisere kjerneprinsippene for hjernens plastisitet og dynamikken i de nevrale kret-sene i hjernen. Vertsinstitusjonene bidrar med totalt 30 mill. kroner.

Målet er å bringe avansert hjerneforskning videre og på den måten bidra til å gjøre behandlingen av hjernesykdommer bedre.

foto: Øystein Fykse / Helse Bergen

Tematiske satsinger; Regenerativ medisin

I 2020 tildelte stiftelsen 5 mill. kroner over 5 år til Helse Bergen til etablering av Senter for Regenerativ Medisin ved Haukeland universitetssykehus. Senteret er etablert i samarbeid med Universitetet i Bergen. Målet med regenerativ medisin, som også kalles avansert celleterapi, er å erstatte tapte organfunksjoner ved å tilby pasientene manipulerte celler som lages i spesiallaboratorier.

I 2021 ble satsingen styrket med tildeling til forskningsprosjekter som kan bidra til den faglige utviklingen av senteret:

- *6,6 mill. kroner over fire år til prosjektet Mesenchymal stamcelletransplantasjon ved kroniske sår – utvikling av presisjonsmedisin, Helse Bergen. Prosjektleder er Cecilie Bredrup.*
- *6,6 mill. kroner over fire år til prosjektet Persontilpasset medisin i psykosebehandling, Helse Bergen. Prosjektleder er Erik Johnsen.*

I tillegg til dette kommer vedtak om tildeling som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2022:

- *6,6 mill. kroner over fire år til prosjektet Klinisk behandling av osteonekrose med mesenchymale stamceller, UiB. Prosjektleder er Kamal Mustafa.*
- *5 mill. kroner over tre år til prosjektet Etablering av protokoller for produksjon av genmodifiserte celler til klinisk bruk, Helse Bergen. Prosjektleder er Einar Kristoffersen.*

Tematiske satsinger; Antibiotikaresistens (AMR)

Antibiotikaresistens er en av vår tids største trusler mot folkehelsen globalt og nasjonalt. Stiftelsen ønsker å bidra til økt kunnskap om antibiotikaresistens og har i samråd med Folkehelseinstituttet og andre kompetansemiljøer i Bergen, Stavanger, Oslo, Trondheim og Tromsø etablert et nasjonalt forskningsprogram som er innrettet mot dette fagfeltet. I 2019-2020 tildelte stiftelsen 80 mill. kroner over fire år til fem prosjekter.

I 2020 ble satsingen styrket ytterligere ved tildeling av 7,7 mill. kroner til etablering av Vestnorsk senter for antimikrobiell resistens (CAMRIA) ved Universitetet i Bergen, Haukeland universitetssykehus og Stavanger universitetssykehus. Senteret skal stimulere til tverrfaglig forskningssamarbeid for å koble kunnskap og metodikk fra medisinsk kunnskap med kunnskap fra samfunnsvitenskapene, informatikk og matematikk. For å bidra til den faglige utviklingen av det nye senteret inviterte TMS de samarbeidende institusjonene til å søke om støtte til forskningsprosjekter tilknyttet senteret.
Prosjektene som vil få TMS-støtte er som følger:

- *I 2021 tildelte stiftelsen 6 mill. kroner til prosjektet Risikokommunikasjon og -forståelse blant folk flest og helsearbeidere – nødvendig kunnskap for utvikling av nye planer og intervensjoner. Prosjektet ledes av Ingrid Smith ved Helse Bergen.*

I tillegg kommer vedtak om tildeling som først blir avtalefestet og regnskapsført i 2022:

- *4,9. mill. kroner til prosjektet Å lære og forutsi AMR evolusjonsveier ved bruk av hyperkubisk inferens. Prosjektet ledes av Ian Johnston ved UiB.*

- *6 mill. kroner til prosjektet Overvåking og sporing av resistensgener i miljø- og kliniske prøver ved bruk av maskinlæring. Prosjektet ledes av Randi Bertelsen ved UiB.*

Forskning på antibiotikaresistens er så langt stiftelsens største tematiske satsing, med tildeling av 105 mill. kroner fordelt 9 på prosjekter. I tillegg bidrar mottakerinstitusjonene med betydelige ressurser og egeninnsats.

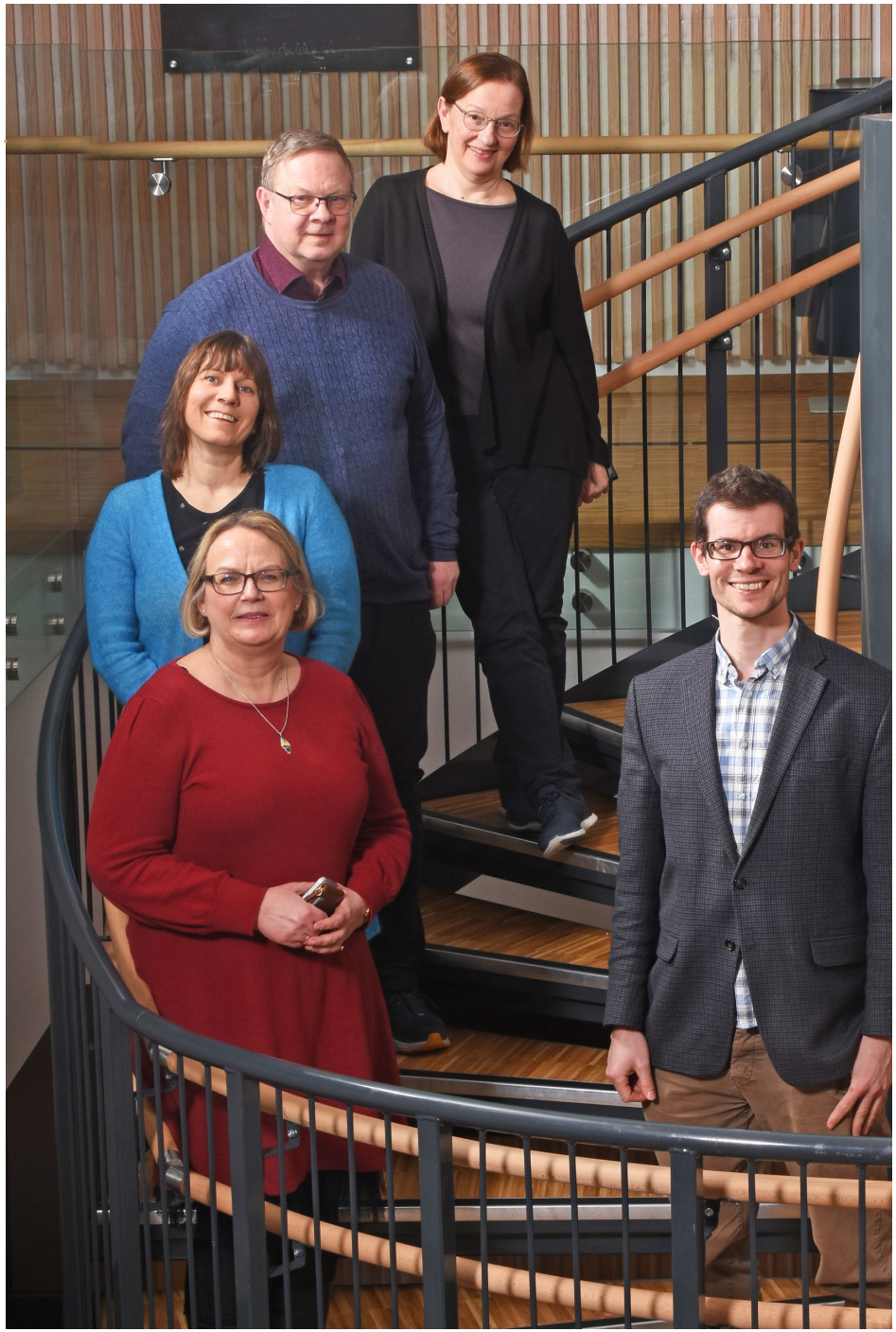

foto: Jørgen Barth, UiB

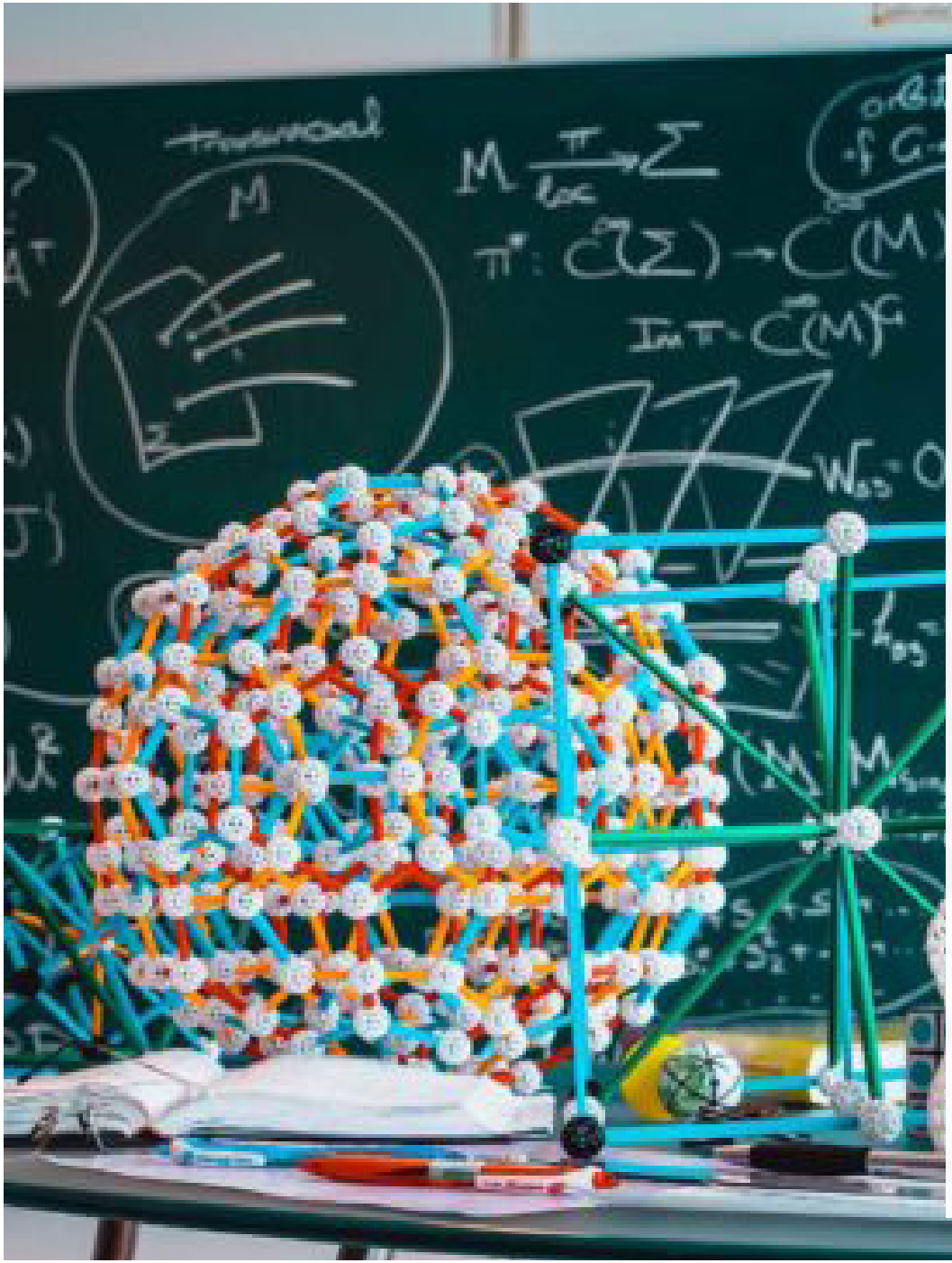

Tematiske satsinger; Matematikk

Stiftelsen har i samarbeid med Tromsø forskningsstiftelse etablert et nasjonalt matematikkprogram. Formålet er å bidra til å styrke og videreutvikle forskning i ren matematikk. Programmet består av to delprogrammer: en miljøstøttedel for forskere i ren matematikk i Norge og en del for rekruttering av én fremragende ung forsker i ren matematikk ved hvert av de fire samarbeidende universitetene.

I perioden 2017-2019 har stiftelsen tildelt 35 mill. kroner under dette programmet. Satsingen ble evaluert i 2021 og gjennomgangen viser at fagmiljøene er styrket, og at satsingen har bidratt til økt mobilitet, synlighet og samarbeid innen feltet. I 2021 vedtok både Trond Mohn stiftelse og Tromsø forskningsstiftelse å videreføre satsingen. Trond Mohn stiftelse tildelte:

- *4,0 mill. kroner over to år til videreføring av forskningsprosjektet Algebraic and Topological Cycles In Tropical And Complex Geometry som ledes av Kris Shaw ved Universitetet i Oslo.*

- *3,9 mill. kroner over to år til videreføring av forskningsprosjektet Nonlinear Dispersive Equations: Optimal Regularity, Dispersive Blow-up and the Soliton resolution Conjecture. Prosjektet ledes av Didier Pilod ved Universitetet i Bergen.*

I tillegg vedtok stiftelsen å tildele 6 mill. kroner til videreføring av Fellesprosjektet «Pure mathematics in Norway». Prosjektleder er Gunnar Fløystad ved Universitetet i Bergen. Denne tildelingen blir avtalefestet og kostnadsført i 2022.

foto: Nikita Kruglikov

Infrastruktur

Som en del av forskningsprosjektene har Stiftelsen støttet større, kompleks forskningsinfrastruktur ved UiB og Helse Bergen. Til nå har stiftelsen og Trond Mohn bidratt med midler til utstyr og kjernefasiliteter som MR-, CT-, PET-utstyr, NMR-spektrometer, Mohns kreftforskningslaboratorium, Digital Social Science Core Facility (DIGSSCORE) og Forskningsenhet for helseundersøkelser (FHU).

Siden 2013 har stiftelsen forvaltet en gave fra Trond Mohn på 250 mill. kroner som er øremerket Haukeland universitetssykehus og etablering av senter for partikkelterapi og utstyr. I perioden 2014-2017 har deler av avkastningen vært brukt til kompetansebyggende tiltak innenfor fagområdet proton/partikkelterapi, og totalt 33,5 mill. kroner er bevilget til tre prosjekter ved Helse Bergen og Universitetet i Bergen.

I 2018 ble gaven i sin helhet stilt til disposisjon for Helse Bergen. Gaven skal benyttes til å anskaffe medisinsk utstyr, og så langt har stiftelsen utbetalt 108 mill. kroner til Helse Bergen. Resten vil bli utbetalt i løpet av de neste 2-3 årene, og fremtidig avkastning tilfaller også Helse Bergen.

Foto: Karl-Jørgen Marthinsen, NTNU.

IV Organisering av stiftelsens arbeid og henvisninger til regnskapsloven

Ved utgangen av 2021 har stiftelsen syv ansatte. Trond Mohn stiftelse leverer også forretningsførsel til Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen.

Stiftelsen diskriminerer ikke kjønn ved ansettelser eller valg av styremedlemmer. Arbeidsmiljøet er godt og sykefraværet har vært mindre enn 1% inntil 2021. I 2021 var samlet sykefravær 97 dager (5,9%) hvorav 95 dager (5,8%) var legemeldt sykefravær. Det har ikke forekommet skader eller ulykker i 2021. Stiftelsen forurenser ikke det ytre miljø.

Styret har hatt fire møter i 2021 og behandlet 37 saker. Stiftelsen har tegnet ansvarsforsikring for styret og daglig leder. Denne gir dekning for personlig erstatningsansvar for formueskade som sikrede kan ilegges på grunnlag av uaktsomhet. I henhold til avtale om forretningsførsel som stiftelsen har inngått med Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen er det tegnet formueansvarsforsikring for skade og tap som kan oppstå i forbindelse med utførelse av oppdraget. Forsikringene er tegnet hos Tryg forsikring.

Covid-19 pandemien, og tiltakene som ble iverksatt for å begrense spredningen av viruset, har preget verden siden mars 2020. Selv om mange land, inklusiv Norge, i starten av 2022 har avviklet restriksjoner vil pandemien sannsynligvis sette sitt preg på verden enda noen år.

For noen av prosjektene som stiftelsen støtter har smittevernstiltakene skapt utfordringer og medført forsinkelser. Andre prosjekter har blitt berørt i liten, eller i mindre grad. Pandemien satte også sitt preg på finansmarkedene i 2021. Stor usikkerhet ble imidlertid avløst av optimisme da vaksineringen skjøt fart. Alt i alt har ikke pandemien påvirket Stiftelsens virksomhet i vesentlig grad.

Russlands invasjon av Ukraina 24. februar 2022 får ingen direkte konsekvenser for stiftelsens virksomhet, men krigen og sanksjonene som er iverksatt påvirker finansmarkedene, valutakurser og forsyningskjeder. Verdensøkonomien vil trolig få en knekk og utsiktene for finansmarkedene har endret seg. Stiftelsens investeringsportefølje er vel-diversifisert, med en lav aksjeandel, og er posisjonert for å stå imot usikkerheten som råder.

Styret kjenner ikke til forhold for bedømmelsen av stiftelsens stilling og resultat av virksomheten som ikke fremgår av balanse, resultatregnskap, noter og styrets beretning.

Stiftelsen mener at årsregnskapet gir et rettvisende bilde av stiftelsens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. I samsvar med regnskapsloven bekreftes det at forutsetningen for fortsatt drift er til stede.

foto: Melanie Burford og Advokatfirmaet Schjødt

Bergen 1. juni 2022

Stener Kvinnsland
STYRELEDER

Morten Foros Krohnstad
STYREMEDLEM

Trond Mohn
STYREMEDLEM

Eivind Hansen
STYREMEDLEM

Ole Bjørn Tysnes
STYREMEDLEM

Margareth Hagen
STYREMEDLEM

Sveinung Hole
DAGLIG LEDER

Trond Mohn stiftelse

Postadresse:
Postboks 7150
5020 Bergen

Besøksadresse:
Ytrebygdsvegen 215
5258 Blomsterdalen:

post@mohnfoundation.no

Org. nr. 988 029 327

Utforming: Jordal & Co AS